

DERS ÖZETİ • DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER

Yeryüzü Şekilleri ile İlgili Gözlem ve Saha Çalışması

Bir yer şeklini **yerinde** ya da **uydu görüntüsüyle** planlı biçimde incellersin. Çalışma dört aşamada yürür ve doğal süreçlerin izlerini arar.

1 Temel kavramlar

- Saha çalışması: olguyu yerinde incelemek
- Sanal saha: uydu görüntüsü ve dijital harita
- Gözlem föyü: gözlemlerin kaydedildiği form
- Amaç: doğal süreçlerin izlerini bulmak

2 Dört aşama

1. Hazırlık ve planlama
2. Sahada ya da sanal sahada uygulama
3. Raporlama ve sunma
4. Değerlendirme

3 Araç ve gereçler

- Harita: yeri ve çevreyi gösterir
- Pusula: yönü belirler
- GPS: koordinatı verir
- Fotoğraf makinesi: görüntüyü belgeler
- Gözlem föyü: notları düzenler

4 Sahada dikkat

- Önce güvenlik, yetişkinle çalış
- Önce gözlem, sonra yorum
- Fotoğrafa konum ve yön notu ekle
- Ölçek için yanına bir nesne koy
- Doğaya zarar verme

Gözlem föyü şablonu

Föy başlığı	Ne yazılır?
Yer şeklinin adı	Tepe, yamaç, dere yatağı, delta
Konum	Yer adı, koordinat, baktığı yön
Gözlenen özellikler	Eğim, yüzey malzemesi, bitki örtüsü
Fotoğraf notu	Fotoğraf numarası, çekim yönü, tarih
Tahmini oluşum süreci	Aşınma mı, birikim mi? (yorum)

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Yeryüzü Şekilleri ile İlgili Gözlem ve Saha Çalışması: adım adım 5 örnek**ÖRNEK 1 AŞAMAYI BUL**

Öğrenci sahaya çıkmadan föyünü ve araştırma sorusunu hazırlıyor. Hangi aşamadaadır?

- 1 Henüz sahada veri toplanmıyor.
- 2 Soru ve föy hazırlığı plan işidir.

Cevap: Hazırlık ve planlama

ÖRNEK 2 YÖNTEM SEÇ

Başka kıtadaki bir buzulu incelemek isteyen öğrenci hangi yöntemi seçmeli?

- 1 Bölge uzak ve ulaşımı zor.
- 2 Uydu görüntüsü ve dijital harita kullanılabilir.

Cevap: Sanal saha çalışması

ÖRNEK 3 FOTOĞRAF NOTU

Sahada çekilen bir fotoğrafın yanına hangi bilgiler yazılmalı?

- 1 Nerede çekildiği: konum
- 2 Hangi yöne bakıldığı: yön
- 3 Ne zaman çekildiği: tarih

Cevap: Konum, yön ve tarih

ÖRNEK 4 GÖZLEM Mİ, YORUM MU?

“Çakıllar yuvarlak” ve “Akarsu taşımış olabilir” cümlelerini sınıflandır.

- 1 İlk cümle doğrudan görülen bir özelliktir.
- 2 İkinci cümle bir tahmindir.

Cevap: İlki gözlem, ikincisi yorum

ÖRNEK 5 SIRALA

Rapor yaz, föy hazırla, değerlendir, fotoğraf çek adımlarını sırala.

- 1 Plan: föy hazırla
- 2 Uygulama: fotoğraf çek
- 3 Raporlama: rapor yaz
- 4 Son: değerlendir

Cevap: Föy, fotoğraf, rapor, değerlendirme

MİNİ TEST

Yeryüzü Şekilleri ile İlgili Gözlem ve Saha Çalışması: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Doğru / Yanlış: _____

1. Saha çalışmasının ilk aşaması hangisidir?

- A) Değerlendirme B) Hazırlık ve planlama
C) Raporlama ve sunma D) Uygulama

2. Saha çalışması aşamalarının doğru sırası hangisidir?

- A) Uygulama, hazırlık, rapor, değerlendirme
B) Rapor, uygulama, hazırlık, değerlendirme
C) Hazırlık, uygulama, rapor, değerlendirme
D) Hazırlık, rapor, uygulama, değerlendirme

3. Bulguların sınıfa aktarıldığı aşama hangisidir?

- A) Raporlama ve sunma B) Hazırlık ve planlama
C) Uygulama D) Değerlendirme

4. Hangisini incelemek için sanal saha çalışması en uygundur?

- A) Okul bahçesindeki küçük tepe
B) Mahalledeki yamaç
C) Okulun yanındaki dere
D) Başka kıtadaki bir buzul

5. Sanal saha çalışmasında hangisi kullanılır?

- A) Uydu görüntüsü B) Kayaya dokunmak
C) Toprak örneği almak D) Su sıcaklığını ölçmek

6. Yamacın hangi yöne baktığını belirlemek için hangi araç kullanılır?

- A) Fotoğraf makinesi B) Pusula
C) Gözlem föyü D) Kalem

7. Gözlem noktasının koordinatını doğrudan ölçen araç hangisidir?

- A) Pusula B) Gözlem föyü
C) GPS D) Fotoğraf makinesi

8. Hangisi gözlem föyündeki bir başlık değildir?

- A) Yer şeklinin adı B) Konum
C) Tahmini oluşum süreci D) En sevdiğin renk

9. Föyde "tahmini oluşum süreci" başlığı neden ayrı tutulur?

- A) Föyü uzatmak için
B) Gözlemi yorumdan ayırmak için
C) Fotoğraf sayısını artırmak için
D) Konumu gizlemek için

10. Hangisi gözlem föyüne yazılacak bir gözlemdir?

- A) Bu tepe çok güzel.
B) Burası piknik için uygun.
C) Yamaçta çatlaklı kayalar var.
D) Buraya yine gelmeliyiz.

Cevap anahtarı

1. B · Sahaya çıkmadan önce soru, yer ve föy belirlenir.
3. A · Veriler rapora dönüşür ve sunumla paylaşılır.
5. A · Sanal incelemede veri ekrandaki görüntülerden alınır.
7. C · GPS bulunduğu noktanın koordinatını verir.
9. B · Görülen bilgi ile tahmin karışmasın diye ayrı yazılır.

2. C · Her aşama bir öncekinin ürününü kullanır.
4. D · Uzak ve ulaşılması zor yerler sanal ortamda incelenir.
6. B · Pusula yönü gösterir.
8. D · Föyde yalnız yer şekliyle ilgili bilgiler bulunur.
10. C · Gözlem, görülebilen ve doğrulanabilen bir özelliktir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/10-sinif-cografya-yeryuzu-sekilleri-ile-ilgili-gozlem-ve-saha-calismasi-konu-anlatimi